

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Тернопільський національний технічний
університет
імені Івана Пулюя

Кафедра менеджменту
у виробничій сфері

Методичні вказівки і завдання
для самостійної роботи з
курсу "Менеджмент
ринкових інфраструктур"

*для студентів всіх форм навчання
напряму
030601 "Менеджмент"*

ТЕРНОПІЛЬ - 2016

Методичні вказівки і завдання для самостійної роботи з курсу «Менеджмент ринкових інфраструктур» для студентів напрямку 6.030601 «Менеджмент»/Г.Б. Машлій. – Тернопіль, ТНТУ. – 19 с.

Укладач: к.е.н., доцент Машлій Г.Б.

Рецензент: к.е.н., доцент Сороківська О.А.

Відповідальний за випуск: к.е.н., доцент Машлій Г.Б.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту у виробничій сфері
Протокол №7 від 16 грудня 2015 р.

Затверджено методичною комісією факультету управління та бізнесу у
виробництві
Протокол № 5 від 26 лютого 2016 року

**ВАРІАНТИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ
«МЕНЕДЖМЕНТ РИНКОВИХ ІНФРАСТРУКТУР»**

ВАРІАНТИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Кожний варіант включає 5 теоретичних питань. Варіанти для виконання контрольної роботи вибираються за двома останніми цифрами номеру залікової книжки студента (див. табл. А). При цьому номери теоретичних питань слід вибирати з таблиці Б.

Таблиця А

Варіанти для виконання контрольної роботи

Шифр		Остання цифра шифру залікової книжки									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Передостання цифра залікової книжки	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	2	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	3	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	4	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	5	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
	6	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
	7	26	27	28	29	30	16	17	18	19	20
	8	21	22	23	24	25	10	11	12	13	14
	9	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	0	25	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Таблиця Б

Поваріантний перелік номерів теоретичних питань

Номер варіанту	Номери теоретичних питань					Номер варіанту	Номери теоретичних питань				
1	2					3	4				
1	1	21	61	81	101	21	12	20	41	70	109
2	2	22	62	82	102	22	13	21	42	71	110
3	3	23	63	83	103	23	14	22	43	72	111
4	4	24	64	84	104	24	15	23	44	73	112
5	5	25	65	85	105	25	16	24	45	74	113
6	6	26	66	86	106	26	17	25	46	75	114
7	7	27	67	87	107	27	18	26	47	76	115
8	8	28	68	88	108	28	19	27	48	77	116
9	9	29	69	89	109	29	20	28	49	78	117
10	10	30	70	90	110	30	1	29	50	79	118
11	11	31	71	91	111	31	2	30	51	80	119
12	12	32	72	92	112	32	3	31	52	22	120

1	2					3	4				
13	13	33	73	93	113	33	4	32	53	23	12
14	14	34	74	94	114	34	5	33	54	24	13
15	15	35	75	95	115	35	6	34	55	25	14
16	16	36	76	96	116	36	7	35	56	26	15
17	17	37	77	97	117	37	8	36	57	27	16
18	18	38	78	98	118	38	9	37	58	28	17
19	19	39	79	99	119	39	10	38	59	29	18
20	20	40	80	100	120	40	11	39	60	30	19

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ

1. Проблеми формування ринкової інфраструктури в Україні.
2. Функції ринку та його інфраструктури.
3. Сутність інфраструктури ринку.
4. Передумови, необхідні для розвитку ринкової інфраструктури.
5. Характеристика інфраструктури товарного ринку.
6. Аукціонна торгівля. Види аукціонів.
7. Ярмарки як елемент інфраструктури товарного ринку.
8. Виставки, механізм їх організації та проведення.
9. Особливості діяльності торгово-промислових палат як суб'єктів ринкової інфраструктури.
10. Торгові доми в системі інституцій інфраструктури товарного ринку.
11. Функції Національного банку України як регулятора банківської діяльності.
12. Тенденції розвитку фондового ринку в Україні.
13. Валютний ринок та особливості функціонування його інфраструктури.
14. Необхідність та основні напрями вдосконалення функціонування банківської системи в Україні.
15. Зарубіжний досвід функціонування фондового ринку.
16. Вітчизняний досвід функціонування фондового ринку.
17. Особливості функціонування валютного ринку.
18. Операції, що здійснюються на валютних біржах.
18. Механізм функціонування валютного ринку Форекс.
19. Сучасний стан розвитку комерційних банків в Україні.
20. Управління кредитно-депозитною політикою комерційних банків.
21. Фактори, що гальмують реформування вітчизняного фондового ринку.
22. Класифікація комерційних банків.
23. Послуги комерційних банків.
24. Кредитні спілки в системі інституцій фінансового ринку.
25. Пенсійні фонди. Перспективи розвитку пенсійного страхування.
26. Страхові компанії та особливості їх функціонування.
27. Особливості землі як об'єкту купівлі-продажу.
28. Суб'єкти інфраструктури земельного ринку.

29. Роль іпотечних банків в системі інституцій земельного ринку.
30. Стан та перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні.
31. Економічні особливості ринку праці.
32. Фактори, що впливають на сучасний стан ринку праці та функціонування його інфраструктури.
33. Основні складові елементи інфраструктури ринку праці та особливості їх функціонування.
34. Кадрові агенції: стан та перспективи розвитку в Україні.
35. Інфраструктура ринку інновацій.
36. Система забезпечення функціонування та розвитку інфраструктури ринку інновацій.
37. Функції та склад елементів інфраструктури ринку інновацій.
38. Сучасний стан розвитку технопарків у світі.
39. Стан розвитку та законодавча база діяльності технопарків в Україні.
40. Технополіси у системі структур інноваційного ринку.
41. Бізнес-інкубатори, особливості їх організації та функції.
42. Показники, що характеризують діяльність бізнес-інкубаторів.
43. Передумови, необхідні для розвитку інфраструктури ринку інновацій.
44. Використання засобів INTERNET в структурі інформаційного ринку.
45. Засоби масової інформації в системі інфраструктури інформаційного ринку.
46. Інформаційні агенства та їх роль в інфраструктурі інформаційного ринку.
47. Аудиторські компанії.
48. Консалтингові компанії.
49. Практичне значення використання біржової торгівлі суб'єктами господарювання.
50. Сучасний стан розвитку товарних бірж в Україні та фактори, що його зумовлюють.
51. Сутність та значення біржової діяльності.
52. Функції бірж.
53. Сучасні системи електронної біржової торгівлі.
54. Біржові індекси та їх використання у біржовій практиці.
55. Напрями вдосконалення законодавчо-правової бази біржової діяльності в Україні.
56. Основні види учасників біржового ринку за обраною ними стратегією торгівлі.
57. Основні методи прогнозування біржових цін та курсів.
58. Сутність технічного аналізу у біржовому прогнозуванні.
59. Фундаментальний аналіз біржових цін.
60. Сучасний стан розвитку фондових бірж в Україні та фактори, що його зумовлюють.
61. Механізм укладення біржових угод.
62. Суб'єкти біржових операцій.
63. Види та функцій біржових посередників.
64. Сутність брокерських операцій, їх механізм.
65. Брокерські контори, механізм формування їх доходів та витрат.

66. Дилерська діяльність у біржовій практиці.
67. Види спекулятивних біржових угод.
68. Класифікація біржових спекулянтів.
69. Відмінність українських біржових структур від бірж у країнах з розвинутим ринком.
70. Біржове ціноутворення (котирування), його методи.
71. Види біржових цін.
72. Організаційна структура біржі.
73. Передумови впровадження строкової біржової торгівлі.
74. Біржове хеджування.
75. Особливості ф'ючерсних контрактів.
76. Механізм ліквідації ф'ючерсних контрактів.
77. Види біржового товару.
78. Опціонні угоди. Види опціонів.
75. Механізм формування доходів та витрат брокерських контор.
76. Класифікація бірж.
77. Еволюція розвитку біржової торгівлі в Україні.
78. Сучасні тенденції розвитку товарних бірж у світі.
79. Поняття та принципи регулювання біржової діяльності.
80. Перспективи розвитку товарних бірж в Україні.
81. Нормативно-правова база діяльності товарних бірж в Україні.
82. Члени біржі, їх права та обов'язки.
83. Біржові комітети, їх функції.
84. Організаційна структура товарної біржі.
85. Регулювання біржової діяльності у провідних країнах світу.
86. Засновники товарної біржі, їх права.
87. Правила біржової торгівлі.
88. Система розрахунків за біржовими угодами.
89. Маржа, її види та призначення.
90. Ефективність посередницької діяльності.
91. Фінансове планування у комерційному банку.
92. Етапи процесу кредитування.
93. Проблемні позички та засоби реструктуризації безнадійних боргів.
94. Методи управління активами та пасивами у банку.
95. Рейтингові оцінки діяльності банків.
96. Конкурентна позиція комерційного банку та фактори, що впливають на неї.
97. Організація маркетингу в комерційному банку.
98. Основи банківського менеджменту.
99. Управління власним капіталом банку.
100. Управління залученими коштами банку.
101. Управління позиченими коштами банку.
102. Аналіз фінансових результатів комерційного банку.
103. Порівняльна характеристика форвардних та ф'ючерсних контрактів.
104. Технологія виконання доручень клієнта біржової брокерської контори.
105. Документообіг на товарній біржі.

106. Види доручень клієнта брокеру.
107. Сутність агентських операцій.
108. Аукціонна діяльність, основні особливості її організації.
109. Міжнародний досвід аукціонної діяльності.
110. Організація ярмаркової діяльності.
111. Організація виставкової діяльності в Україні.
112. Світовий досвід організації виставкової діяльності.
113. Основні етапи розробки фінансової стратегії брокерської контори.
114. Умови надання банківського кредиту.
115. Види небанківських фінансово-кредитних установ.
116. Умови кредитного договору.
117. Факторингові угоди та особливості їх здійснення та фінансовому ринку.
118. Технопарки: міжнародний та вітчизняний досвід.
119. Технополіси: особливості організації та міжнародний досвід.
120. Розробка стратегії ринкової діяльності комерційного банку.

Тематика презентацій з курсу

1. Технополіси у системі структур інноваційного ринку.
2. Особливості діяльності торгово-промислових палат як суб'єктів ринкової інфраструктури.
3. Сучасний стан розвитку технопарків у світі та в Україні.
4. Функції Національного банку України як регулятора банківської діяльності.
5. Стан та перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні.
6. Тенденції розвитку фондового ринку в Україні.
7. Зарубіжний досвід функціонування фондового ринку.
8. Основні функції бірж праці.
9. Етапи становлення біржової торгівлі в Україні.
10. Відмінність українських біржових структур від бірж у країнах з розвинутим ринком.
11. Особливості функціонування валютного ринку.
12. Операції, що здійснюються на валютних біржах.
13. Механізм функціонування ринку Форекс.
14. Практичне значення використання біржової торгівлі суб'єктами господарювання.
15. Сучасний стан розвитку товарних та фондових бірж в Україні та фактори, що його зумовлюють.
16. Сучасні системи електронної біржової торгівлі.
17. Біржові індекси та їх використання у біржовій практиці.
18. Напрями вдосконалення законодавчо-правової бази біржової діяльності в Україні.
19. Аукціонна торгівля в Україні.
20. Діяльність кадрових агенств та їх ефективність.
21. Сучасний стан розвитку інституцій фондового ринку в Україні.

22. Управління кредитно-депозитною політикою комерційних банків.
23. Арбітражні операції на біржовому ринку.
24. Передумови впровадження строкової біржової торгівлі.
25. Біржове хеджування.
26. Аукціонна торгівля. Види аукціонів.
27. Особливості діяльності торгово-промислових палат як суб'єктів ринкової інфраструктури.
28. Сучасний стан розвитку технопарків у світі та в Україні.
29. Функції Національного банку України як регулятора банківської діяльності.
30. Стан та перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні.
31. Тенденції розвитку фондового ринку в Україні.
32. Зарубіжний досвід функціонування фондового ринку.
33. Основні функції бірж праці.
34. Етапи становлення біржової торгівлі в Україні.
35. Відмінність українських біржових структур від бірж у країнах з розвинутим ринком.
36. Особливості функціонування валютного ринку.
37. Операції, що здійснюються на валютних біржах.
38. Механізм функціонування ринку Форекс.
39. Практичне значення використання біржової торгівлі суб'єктами господарювання.
40. Сучасний стан розвитку товарних та фондових бірж в Україні та фактори, що його зумовлюють.
41. Сучасні системи електронної біржової торгівлі.
42. Біржові індекси та їх використання у біржовій практиці.
43. Напрями вдосконалення законодавчо-правової бази біржової діяльності в Україні.

Перелік задач для самостійного опрацювання

Задача 1

Підприємство оптової торгівлі минулого року підписало з фермерським господарством два контракти на купівлю-продаж продукції. Умови контрактів виконані повністю. Всю продукцію реалізовано того ж самого року. Результати діяльності підприємства оптової торгівлі наведені у табл. 1.

Таблиця 1. Вихідні дані

Продукція	Обсяг закупівлі (реалізації), т	Витрати обігу на оптову реалізацію товарів, тис. грн.	Закупівельна ціна 1 т за контрактом, тис. грн.	Торговельна націнка до закупівельної ціни, %
Каптопля	520	26,0	3,8	22
Цибуля	145	12,1	6,5	26

Завдання

Необхідно обчислити наступні показники для кожного виду продукції:

- 1) ціну оптової реалізації товарів;
- 2) обсяг (суму) оптової реалізації товарів (без ПДВ);
- 3) валовий дохід (з ПДВ);
- 4) витрати на закупівлю товарів;
- 5) загальні витрати обігу; 6) прибуток до оподаткування; 7) чистий прибуток; 8) рентабельність витрат обігу; рентабельність обороту із закупівлі товарів; рентабельність обороту з оптової реалізації товарів.

Зробіть висновки щодо ефективності здійснення комерційних операцій у минулому році.

Задача 2

Ефективність роботи магазину, який запровадив самообслуговування покупців, визначається за допомогою системи показників: технологічних, соціальних та економічних. Порівняйте значення цих показників до переходу на самообслуговування і після переходу та визначте, як впровадження цього прогресивного методу вплинуло на торгівельно-фінансову діяльність підприємства, а також на рівень культури обслуговування населення.

Завдання:

1. Розрахуйте необхідні для аналізу показники.
2. Зробіть висновок про доцільність впровадження самообслуговування в магазині.

Методика розв'язання

Коефіцієнт установчої площі визначається як сума площ основ окремих видів обладнання до всієї площі.

Коефіцієнт виставкової площі визначається як відношення площ основ усіх видів обладнання для викладення товару до торгової площі.

Коефіцієнт завершеності покупок визначається як відношення фактичної середньоденної кількості покупок до середньоденної чисельності покупців, що відвідали магазин.

Таблиця 1. Показники для визначення соціально-економічної ефективності продовольчого магазину «Соняшник» після переходу на самообслуговування

Показники	Значення показника	
	при індивідуальному обслуговуванні покупців	після переходу на самообслуговування
1	2	3
1. ТЕХНОЛОГІЧНІ		
1. Загальна площа магазину, м ²	260	260
2. Торгівельна площа, м ²	125	135
3. Площа основ окремих видів обладнання, м ²	39,0	57,2

Продовження табл. 1

1	2	3
4. Площі основ усіх видів обладнання для викладення товару, м ²	42,5	75,6
5. Коефіцієнт установчої площі		...
6. Коефіцієнт виставкової площі	...	...
7. Кількість товарних одиниць, розташованих на 1 м ² виставкової площі	4,8	6,0
2. СОЦІАЛЬНІ		
1. Загальні витрати часу покупців на одну покупку, хв.	6,8	4,5
2. Коефіцієнт завершеності покупок	0,4	0,6
3. ЕКОНОМІЧНІ		
1. Середньомісячний обсяг товарообороту магазину, тис. грн.	450	500
2. Обсяг товарообороту на 1 м ² : - загальної площі - торгівельної площі		
3. Загальна чисельність торгівельного персоналу, осіб	12	9
4. У тому числі торгівельного персоналу, осіб	8	5
5. Обсяг товарообороту на одного працівника, грн.: - магазину - торгівельного залу		
6. Валовий дохід магазину, тис. грн.	94,5	125,0
7. ПДВ, тис. грн.		
8. Загальні витрати обігу, тис. грн.	65,9	56,5
9. Частка витрат обігу у сумі товарообороту, %		
10. Прибуток від реалізації, тис. грн.		
11. Чистий прибуток, тис. грн.		
12. Рентабельність витрат обігу, %		
13. Рентабельність обороту з реалізації товарів, %		

Задача 3.

На ринку какао-бобів ціна за угодами спот складає 890 ф.ст. за 1 т., а з поставкою через два місяці — 915 ф.ст. за 1 т. Спекулянт здійснив купівлю 100 т какао-бобів з негайною поставкою і продав їх з поставкою через два місяці. Якщо до моменту поставки ціна на ринку спот залишиться на рівні 890 ф.ст., а накладні витрати становитимуть 14 ф.ст. за 1т, то які прибутки (збитки)

будуть отримані даним учасником біржового ринку? Який вид ринкової ситуації спостерігається при даному співвідношенні цін? Як називається такий ринок?

Задача 4.

Ціна на біржовому ринку спот нафтопродуктів у січні складала 15,3 дол. за барель, а згідно контрактів форвард з поставкою через три місяці — 15,8 дол. за барель. Витрати на зберігання і страхування одного бареля нафти становлять 0,09 дол. на місяць. Спекулянт у січні було придбано 5 тисяч барелів нафти з негайною поставкою і укладено квітневий форвардний контракт на продаж такої ж кількості даного товару. Обчислити суму реального прибутку (збитків), отриманого від даної біржової операції, величину упущеної вигоди та вказати на причини її виникнення.

Задача 5.

15 березня хеджер зайняв коротку позицію по 7 липневих ф'ючерсних контрактах по ціні 28 дол. за 1 ц зерна. 20.06 ціни на ринку спот становили 30 дол. за центнер, а на липневі ф'ючерси 33 дол. Розрахуйте фінансовий результат операції, якщо один ф'ючерсний контракт передбачає поставку 600 ц зерна.

Задача 6.

Визначіть вартість біржового контракту на бавовну, якщо ціна бавовни складає 48,0 дол. за 1 фунт, а одиниця контракту включає 50000 фунтів. Обчислити прибуток або збиток для утримувача довгої позиції по даному контракту, якщо ціна через 2 місяці знизилась до 47,6 дол. .

Задача 7.

15 червня прокатне підприємство отримало замовлення на мідний дріт з поставкою 15 вересня. Базуючись на спотовій ціні — 106 дол/фунт — і виробничих витратах підприємства, фінансисти встановлюють ціну на мідний дріт і укладають контракт на його поставку. Оскільки з моменту підписання угоди до моменту поставки мине 3 місяці, а розмір складських приміщень не дозволяє на момент підписання контракту закупити мідь, фінансисти вирішують провести хеджові операції на ф'ючерсній біржі; Оскільки міді для переробки на мідний дріт необхідно використати в обсязі 100 000 фунтів, відкривається позиція на 4 ф'ючерсних контракти по 104 дол/фунт.

4 серпня постачальники міді пропонують підприємству мідь за спотовою ціною 114 дол/фунт. Одночасно здійснюється закриття ф'ючерсної позиції по ціні 116 дол/фунт. Розрахуйте кінцевий результат хеджової операції.

Задача 8.

10 квітня хеджер зайняв довгу біржову позицію по 5 серпневих ф'ючерсних контрактах по ціні 31 дол. за 1ц зерна. 31.07 ціни на ринку спот склали 29 дол/ц, а на серпневі ф'ючерси 35 дол/ц. Розрахувати фінансовий результат , якщо один ф'ючерсний контракт передбачає поставку 600 ц зерна.

Задача 9.

Грудневий контракт на золото котирується по 370 дол. за унцію, а грудневий контракт на срібло — 6,2 дол. за унцію. Визначити кількість контрактів кожного виду товару для здійснення збалансованого спреду, якщо контракт на золото передбачає 100 унцій, а контракт на срібло — 5000 унцій.

Задача 10.

Ціна какао-бобів на ринку спот 5 квітня складає 935 ф.ст., а ціна з поставкою через три місяці — 930 ф.ст. Біржовий спекулянт 5 квітня укладає угоду на купівлю 120 т цього товару на умовах форвард з метою його перепродажу, очікуючи сприятливої для нього зміни ціни на момент виконання контракту. Визначіть величину отриманого ним прибутку (збитків), якщо 20 липня ціна на ринку спот складе:

а) 935 ф.ст./т; б) підніметься до 940 ф.ст./т; в) впаде до 923 ф.ст./т.

Поясніть, який вид цінової ситуації існував на ринку у квітні та які можливі причини його виникнення.

Задача 11.

Котировка лютневого контракту на бекон становить 79,0 центів за фунт, а лютневого контракту на живих свиней - 60,0 центів за фунт. Визначіть кількість контрактів, яка необхідна для збалансованого спреду, якщо один контракт на бекон передбачає поставку 38 тис. футів, а наживі свині — 30 тис. фунтів.

10 жовтня торговець на спотовому ринку закупив 100 000 фунтів бавовни у фермера по 70 дол/фунт з поставкою у грудні. Для відшкодування витрат на складування торговець продає два грудневих ф'ючерсних контракти по 75 дол/фунт. 12 листопада торговець продає бавовну по 68 дол/фунт і закриває ф'ючерсну позицію за ціною 70 дол/фунт. Відобразіть кінцевий фінансовий результат цих операцій.

Задача 12.

Виробник фотопаперу хоче здійснити закупівлю 25 тисяч унцій срібла у грудні. Оскільки він передбачає підвищення цін, то бажає зафіксувати нинішній рівень цін у 5,9 дол/унц., але не хоче купувати товар зараз. 15 червня на Чиказькій торговій біржі котировка грудневого ф'ючерсного контракту на срібло становить 5,9 дол. (одиниця контракту — 1000 унцій). 19 листопада ціни наявного ринку складають 8 дол/унц., а грудневий ф'ючерсний контракт котирується по 8,45 дол. Визначити кінцеву ціну закупівлі срібла.

Задача 13.

Розрахуйте графік плинної середньої, використовуючи такі дані: в перший день ціна закриття біржі на жито становила 2,01 дол., другий - 2,03 дол., третій -2,05 дол. Яке значення плинної середньої за три дні? Продовжіть розрахунок, якщо з четвертого по восьмий день ціни закриття відповідно були рівними 2,07; 2,09; 2,07; 2,06; 2,03. Розкрийте особливості даного методу технічного аналізу, переваги та недоліки його застосування.

Задача 14.

Згідно прогнозів фермера, у лютому він повинен здійснити купівлю 25 буш. кукурудзи для відгодівлі худоби. В даний час ціна спотового ринку, яка склалась на рівні 2 дол/буш., влаштовує фермера, проте він не володіє достатніми площами сховищ для: зберігання зерна. Крім того, до початку лютого ціни можуть зрости. Тому фермер приймає рішення хеджувати купівлю кукурудзи, купуючи на ф'ючерсному ринку ф'ючерсні контракти обсягом 5 тис. буш. кожний на всю партію зерна по 2,2 дол/буш.

В кінці січня ціни на кукурудзу знизились на наявному ринку до 1,7 дол.,

а на ринку лютневих ф'ючерсів - до 2,0 дол. / буш. Визначити прибуток (збиток) хеджера від операції на ф'ючерсному ринку, а також кінцеву ціну та вартість закупівлі зерна.

Задача 15.

8 жовтня трейдер розпочав внутрішньоринковий спред між грудневим та березневим ф'ючерсами на кукурудзу. Передбачаючи, що ціни на неї будуть падати, він закриває свій спред 6 грудня купівлею двох грудневих ф'ючерсів і двох березневих. Який вид спреду розпочав трейдер? Визначте його результати, заповнюючи наступну форму таблиці, та нетто - результат:

Дата	Груднева позиція	Березнева позиція	Спред
8 жовтня	Продаж 2 грудневих ф'ючерсів" на кукурудзу по 2,45 дол/буш.	Купівля 2 березневих ф'ючерсів по 2,47 дол./буш.	
6 грудня	Купівля 2 грудневих ф'ючерсів по 2,25 дол/буш.	Продаж 2 березневих ф'ючерсів по 2,35 дол./буш.	
	Результат:	Результат:	

Задача 16.

Спекулянт на ф'ючерсному ринку зернових помітив, що завдяки хорошему врожаю ціни на пшеницю знаходяться на низькому рівні. Він передбачає можливу підтримку сільськогосподарських виробників з боку уряду. Базуючись на цих фактах, повинен спекулянт продавати чи купувати ф'ючерсні контракти?

28 січня він відкриває позицію по грудневому ф'ючерсному контракту на пшеницю по 1,75 дол./буш. 15 березня уряд оголосив про програму підтримки цін на сільськогосподарські товари. Котировка грудневих ф'ючерсів піднялась до 1,93 дол./буш. Враховуючи дії спекулянта по відкриттю позиції, визначіть його прибуток або збиток по контракту.

Задача 17.

Ціна кукурудзи складає 1,75 дол/буш., річна ставка відсотку 8%, витрати по зберіганню 0,043 дол./буш. в місяць. Яка величина накладних витрат зберігання 10 тис. буш. кукурудзи за місяць? Яким чином ці накладні витрати відображаються на цінах ф'ючерсних контрактів на різні місяці поставки?

Задача 18.

Визначіть вартість біржового контракту на золото, якщо ціна золота становить 420 дол./унцію, а одиниця контракту включає 100 унцій. Розрахуйте прибуток (збиток) утримувача короткої позиції по 5 контрактах, якщо ціна через три місяці зросла до 437 дол./унцію.

Задача 19.

2 лютого торговець на спотовому ринку закупив 10 тис. бушелів вівса у фермера по ціні 1,53 дол/фунт з поставкою у серпні. Для відшкодування витрат на складування торговець продає 2 серпневих ф'ючерсних контракти по ціні 1,64 дол/фунт. 18 липня торговець предає овес по 1,49 дол/фунт і закриває ф'ючерсну позицію за ціною 1,52 дол/фунт. Відобразіть фінансовий результат

цих операцій.

Задача 20.

Французька компанія А експортує свою продукцію у США. Ця продукція продається за долари США, і тому для компанії існує небезпека падіння курсу долара по відношенню до франка за період між датою продажу товару (1.03) і очікуваною датою отримання платежу (1.06) від компанії Б у США. 1.03 біжучий курс спот складав 5,525 РР, червневих ф'ючерсів - 5,500 РР, а 1.06 курс спот становив 5.450 РР, курс ф'ючерсного ринку - 5,400 РР. Величина платежу, отриманого компанією А, складає 5 млн. дол.

ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗКУ ЗАДАЧ

Задача 1

Підприємство оптової торгівлі минулого року підписало з металургійним комбінатом два контракти на купівлю-продаж металопродукції. Умови контрактів виконані повністю. Всю продукцію реалізовано того ж самого року. Результати діяльності підприємства оптової торгівлі наведені у табл. 1.

Таблиця 1. Вихідні дані

Продукція	Обсяг закупівлі (реалізації), т	Витрати обігу на оптову реалізацію товарів, тис. грн.	Закупівельна ціна 1 т за контрактом, тис. грн.	Торговельна націнка до закупівельної ціни, %
Дріт	470	25,0	1,5	20
Труби сталеві	120	14,5	1,2	25

Завдання

Необхідно обчислити наступні показники для кожного виду продукції:

- 1) ціну оптової реалізації товарів;
- 2) обсяг (суму)оптової реалізації товарів (без ПДВ);
- 3) валовий дохід (з ПДВ);
- 4) витрати на закупівлю товарів;
- 5) загальні витрати обігу;
- 6) прибуток до оподаткування;
- 7) чистий прибуток;
- 8) рентабельність витрат обігу; рентабельність обороту із закупівлі товарів; рентабельність обороту з оптової реалізації товарів.

Зробіть висновки щодо ефективності здійснення комерційних операцій у минулому році.

Розв'язок

- 1) Ціна оптової реалізації товару (без ПДВ) обчислюється як сума ціни закупівлі та торгової націнки:

$$а) 1,5 + 1,5 \times 0,2 = 1,8 \text{ тис. грн/т;}$$

$$\text{б) } 1,2 + 1,2 \times 0,25 = 1,5 \text{ тис. грн/т.}$$

2) Виручка від оптової реалізації товарів (без ПДВ) = Ціна оптової реалізації (без ПДВ) x Обсяг реалізації:

а) $VP = 1,8 \times 470 = 846$ тисяч грн.

б) $VP = 1,5 \times 120 = 180$ тисяч грн.

3) Валовий дохід (з ПДВ) = Сума оптової реалізації товарів (без ПДВ) + суму ПДВ (20%):

а) $846 \times 1,2 = 1015,2$ тисячі грн.;

б) $180 \times 1,2 = 216,0$ тисячі грн.

4) Витрати на закупівлю товарів = Закупівельна ціна 1т x Обсяг закупівлі,

а) $V3 = 1,5 \times 470 = 705$ тисяч грн.;

б) $V3 = 1,2 \times 120 = 144$ тисяч грн.

5) Загальні витрати обігу = Витрати на закупівлю товарів + Витрати обігу на оптову реалізацію товарів.

а) $VO = 705 + 25 = 730$ тис. грн.;

б) $VO = 144 + 14,5 = 144 + 14,5 = 158,5$ тис. грн.

6) Прибуток до оподаткування = Виручка від оптової реалізації товарів (без ПДВ) - Загальні витрати обігу.

а) $846 - 730 = 116$ тисяч грн.

б) $180 - 158,5 = 21,5$ тис. грн.

7) Чистий прибуток: Прибуток до оподаткування x (1-Ставка податку з прибутку).

а) $ЧП = 116 \times (1 - 0,19) = 103,2$ тисяч грн.

б) $ЧП = 21,5 \times (1 - 0,19) = 19,1$ тисяч грн.

8) Рентабельність витрат обігу = $(ЧП/VO) \times 100\%$,

а) $103,2 / 730 \times 100\% = 14,1\%$,

б) $19,1 / 158,5 \times 100\% = 12,1\%$.

Рентабельність обороту із закупівлі товарів = $(ЧП / V3) \times 100\%$.

а) $103,2 / 705 \times 100\% = 14,6\%$,

б) $19,1 / 144 \times 100\% = 13,3\%$.

Рентабельність обороту з оптової реалізації товарів = $(ЧП/ VP) \times 100\%$,

а) $103,2 / 846 \times 100\% = 12,2\%$,

б) $19,1 / 180 \times 100\% = 10,6\%$.

Задача 2.

У червні на біржовому ринку кукурудзи ціна одиниці товару згідно угод з негайною поставкою становила 2,88 дол./буш, а ціна цього ж товару по форвардних контрактах з поставкою через 6 місяців —3,62 дол./буш. Спекулянтом було придбано 2500 буш. зерна на умовах спот і одночасно укладено форвардну угоду на продаж такої ж його кількості у грудні. Накладні витрати на зберігання запасів кукурудзи на складі за вказаний період становлять 0,35дол/буш. Визначити фактичний фінансовий результат такої операції та розмір упущеної вигоди, якщо поточна ціна спот у грудні становила 2,75 дол./буш. Назвіть причини виникнення упущеної вигоди.

Розв'язок

Дата	Ринок спот	Ринок форвард
червень	Купівля зерна кукурудзи по 2,88 дол./буш.	Продаж зерна кукурудзи по 3,62 дол./буш. з поставкою у грудні

Результат: прибуток - накладні витрати = $[(3,62-2,88)-0,35]*2500=$
950 дол.

Упущена вигода: $[(2,88-2,75)+0,35]*2500=$ 1200дол.

Виникнення упущеної вигоди пояснюється тим, що при такому співвідношенні цін спекулянту вигідніше було б у червні не купувати наявного товару, а здійснити його придбання у грудні, безпосередньо перед поставкою згідно умов форвардного контракту.

Задача 3

Фермер передбачає зібрати 20 тис. бушелів кукурудзи на початку листопада. Його цільова ціна становить 1,72 дол/буш. 15 квітня ф'ючерсні котировки грудневого ф'ючерсного контракту на кукурудзу складають 1,97 дол./буш. Фермер приймає рішення хеджувати весь урожай.

3 листопада фермер продає свій урожай місцевому елеватору по ціні 1,57 дол. і закриває свою ф'ючерсну позицію по 1,75дол. Заповніть форму, яка відображає дії хеджера на наявному та ф'ючерсному ринках. Визначіть ціну продажу кукурудзи. Один ф'ючерсний контракт передбачає поставку 5 тис. бушелів кукурудзи.

Розв'язок

Дата	Наявний ринок	Ф'ючерсний ринок
15 квітня	Цільова ціна 1,72 дол./буш.	Продає 4 грудневих ф'ючерсних контракти по 1,97 дол/буш
3 листопада	Продає 20 тис. бушелів по 1,57 дол/буш.	Купує 4 грудневих ф'ючерсних контракти по1,75 дол./буш
	Результат: 0,15дол/буш нижче цільової ціни	Результат: прибуток 0,22 дол/буш

Задача 4.

Котировка лютневого ф'ючерсного контракту на бекон становить 79,0 центів за фунт, а грудневого контракту на живі свині - 60 центів за фунт. Визначіть числове співвідношення між контрактами по кожному виду, яке необхідне для здійснення збалансованої операції спреду. Один контракт на бекон передбачає поставку 38 000 фунтів, а на живих свиней - 30 000 фунтів.

Розв'язок.

Вартість ф'ючерсного контракту на бекон становить
 $79,0 \text{ центів} \times 38\,000 \text{ фунтів} = 30\,020 \text{ дол.}$ Вартість ф'ючерсного контракту на живих свиней

$60 \text{ центів} \times 30\,000 \text{ фунтів} = 18\,000 \text{ дол.}$

$30\,020 / 18\,000 = 1,67 \text{ контрактів.}$

Таким чином, збалансований спред вимагає укладення 1,67 контрактів на живих свиней на кожен контракт на бекон (або 5 контрактів на живих свиней на кожні 3 контракти на бекон).

Задача 5.

На біржовому ринку пшениці ціна на листопадові ф'ючерси склалась на рівні 4,04 дол./буш., а на березневі - 4,2 дол./буш. Біржовий спекулянт вважає, що нормальним для цих видів контрактів є ціновий розрив у 20 центів і передбачає, що така ситуація швидко відновиться. Він займає коротку позицію по листопадових ф'ючерсах і довгу - по березневих.

Невдовзі прогнози біржового гравця справдились і ціна на листопадові ф'ючерси стала дорівнювати 3,9 дол./буш., а на березневі - 4,1 дол./буш. Опишіть дії спекулянта на цьому етапі і визначіть кінцеву величину прибутку (збитку) жовтневого спреду. Один ф'ючерсний контракт укладається на поставку 5 000 буш. зерна.

Етап	Листопадова позиція	Березнева позиція	Спред
1 етап	Продаж по 4,04 дол/буш.	Купівля по 4,2 дол./буш.	0,16 дол.
2 етап	Купівля по 3,9 дол./буш.	Продаж по 4,1 дол/буш.	0,20 дол.
Результат	Прибуток: 0,14 дол/буш.	Збиток: 0,10 дол/буш.	

Загальний прибуток: 0,04 дол/буш. (200 дол. на контракт)

Задача 6.

Фермер розрахував, що в середині листопада йому знадобляться в якості корму для худоби 20 тис. бушелів кукурудзи. Він вважає, що до цього часу ціни піднімуться порівняно з поточним моментом.

На даний час, тобто у липні, ціна грудневого ф'ючерсного контракту на кукурудзу складає 2,2 дол./буш., а постачальник кукурудзи готовий підписати угоду на поставку реального товару під час збору врожаю по ціні 2,0 дол/буш.

Оскільки фермер вважає, що базис ослабне, він відмовляється від підписання форвардного контракту і вирішує хеджувати свої витрати на корми шляхом використання ф'ючерсів. Він купує 4 грудневих ф'ючерсних контракти Чиказької товарної біржі на кукурудзу по 5 тис. буш. кожний по ціні 2,2 дол./буш,

У листопаді, як і очікувалось, ціни зросли, причому грудневі ф'ючерси стали пропонувати по 2,6 дол./буш., а ціна кукурудзи на наявному ринку складає 2,3 дол./буш.

Фермер прийняв рішення ліквідувати хедж.

Визначіть фінансовий результат такої операції і величину кінцевої ціни закупівлі.

Розв'язок

Дата	Наявний ринок	Ф'ючерсний ринок	Базис
Липень	Ціна продавця 2,0 дол./буш.	Купівля ф'ючерсів по 2,2 дол./буш.	-0,20 дол.
Листопад	Ціна купівлі 2,3 дол./буш.	Продаж ф'ючерсів по 2,6 дол./буш.	-0,30 дол.
Результат		Прибуток: 0,4 дол./буш.	

Кінцева ціна закупівлі: $2,3 - 0,4 = 1,9$ дол./буш. Виграш порівняно з форвардними контрактами: $(2,0 - 1,9)4 * 5\ 000 = 2\ 000$ дол.

Список рекомендованої літератури з курсу „Менеджмент ринкових інфраструктур”

1. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003. – 324.
2. Биржевая деятельность: Учебник / Грязнова А.Г., Корнеева Р.В., Галанова В.А. и др. - М.: Финансы й статистика, 1995.-240с.
3. Білик В.Д. Основи аудиту.-К.: КНЕУ, 2003. – 305с.
4. Биржевое дело: Учебник / Галанов В.А., Басов А.И., Афанасьев Е.В./ Под ред. В.А.Галанова, А.И. Басова.- М.: Финансы й статистика, 1998.- 304 с.
5. Банківський менеджмент : Навчальний посібник / Кириченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С., Сиротян С.В., Немой О. - К.: Знання-Прес, 2002.- 438 с.
6. Гроші та кредит/ М.І.Савлук, А.М.Мороз, М.Ф.Пуховакіна.- К.: КНЕУ, 2002.-598с.
7. Губський Б. Біржові технології ринку. - К.: Нора-прінт,1997. - 296 с.
8. Дегтярева О.И., Кандинская О. А. Биржевое дело: Учебник для студентов экономя, направлений й спец.вузов. - М.: Банки й биржи, ЮИВДИ, 1997. -503с.
9. Дудяк Р.П. Бугіль С. Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум. –Львів: „Новий світ- 200”, „Магнолія плюс”. -2005.- 360с.
10. Єщенко П. Біржа: функції і завдання // Економіка України. -1994. - № 3. -С. 62-68.
11. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної

- діяльності: Навч. посібник. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2005. – 400с.
12. Банківський менеджмент : Монографія / [О. А. Криклій, Н. Г. Маслак, О. М. Пожар та ін.]. – Суми : ДВНЗ УАБС НБУ, 2011. – 152 с.
 13. Коваленко В.М., Мрочко М.С. Організаційно-економічні аспекти розвитку кредитних спілок.// Фінанси України, 2002. - №7.
 14. Любунь О.С., Грушко В.І. Фінансовий менеджмент у банку. - К.: Видавничий дім «Слово», - 2004. – 296 с.
 14. Львел Д., Засядлы К., Круковски К., Мотусяк О., Можевска М. Инкубаторы предпринимательств. – К.: Украинская ассоциация бизнес-инкубаторов и инновационных центров. – 2002.
 15. Микитюк О.П. Розвиток бізнес-інкубаторів та їх роль у підтримці малого підприємництва// Актуальні проблеми економіки. – 2003. - №11(29). – С.98 – 106.
 16. Павленко І.А., Гончаров Н.П., Швиданенко Г.О. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навч.- методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: КНЕУ, 2002. – 150 с.
 17. Петров О.О. Биржевая деятельность. – М: ИНФРА-М, 2005. -426с.
 18. Основи економічної теорії /С.В. Мочерний, С. А. Єрхоїн, Л.О. Коніщенко та ін., За ред.. С.В. Мочерного. - К. Академія, 1997. - 464с.
 19. Савлук М. І. Грошово-кредитна політика Національного банку України та оцінка її ефективності // Вісник НБУ. -1999.-№ 1.
 20. Солодкий М. О. Біржовий ринок. –К.:Джерела М.:2002. -336с.
 21. Сохацька О.М., Дениско О.М Біржова справа: Навч. посібник.: К.: Тріада плюс, 1994.-187с.
 22. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. –Тернопіль: Карт –бланш, 2005. -602с.
 23. Сохацька О.М. Ф'ючерсні ринки. Історія, сучасність, перспективи становлення в Україні. - Тернопіль.: Економічна думка, 1999. - 408 с.
 24. Товарні біржі в Україні: аналіз діяльності, законодавче поле, перспективи розвитку/ П.Т. Саблук, В.П. Ситник, О.М. Шпичак та ін. / Під ред. акад. Саблука. - К.: Інститут аграрної економіки УААН. -1997. - 427 с.
 - 25.Трубачова О. Іпотечне кредитування // Бухгалтерія. – 2002. – 18 лютого – С.7-8.
 26. Узун В.Л. Товарная биржа. - М.: Знание, 2001. - 64 с.
 27. Інфраструктура товарного ринку
Савощенко А.С. Навч. посібник – К.: КНЕУ, 2004 – с.253.
 28. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Мозіль О.І., Ткачук І.Г. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 128с.
 29. Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж. Инвестиции: Пер. с англ. - М: ИНФРА-М, 2009. - С. 790-840, 807-814.
 30. Юргелевич С. Основні принципи іпотеки та іпотечне кредитування// Вісник НБУ. – 2002. – Січень.
 31. Раровська В.В. Біржова діяльність. навч. пос. / В.В. Раровська, Л.А. Останкова, С.Е. Єкопов. – ЦУЛ, 2009 – 144с.